

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Symboliczne znaczenie widm i zjaw. Omów zagadnienie na podstawie *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

EPOKA

Młoda Polska

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Widma, zjawy i duchy często pojawiają się w literaturze. Ich obecność niesie za sobą pewne głębsze przesłanie. Czasami są uosobieniem dobra lub zła. Kiedy indziej wytykają człowiekowi jego błędy i próbują go nawrócić.

Z LEKTURY

sceny i postacie z lektury bazowej omówione pod tęzę

Zjawy w *Weselu* Wyspiańskiego uosabiają cechy narodowe Polaków. Do bronowickiej chaty przybyli: Chochół, Widmo, Stańczyk, Rycerz, Hetman, Upiór i Wernyhora. Każdy z tych duchów przyszedł z konkretnym przesłaniem do wybranego bohatera. Na przykład Rycerz

objawił się Poecie, czyli Kazimierzowi Przerwie-Tetmajerowi. Zawisza Czarny uświadamiał mu, że jego twórczość nie zagrzewa społeczeństwa do działania. Oczekiwał od literata, że jego poezja wskrzesi narodowego ducha walki. Akcja *Wesela* dzieje się przecież w 1900 roku, kiedy Polska była pod zaborami, a powstania czy pozytywistyczne idee pracy organicznej nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Duch rycerza uosabia więc odwagę i waleczność. Chciał, by Poeta, który był dekadentem, zmienił swój styl pisanie. Zauważył, że słowa mają ogromną moc i mogą wywierać wpływ na społeczeństwo. Zamiast więc pograżać się w nihilizmie i rozpacz, poeta powinien tworzyć poezję tyrtejską, czyli zachęcającą do walki.

Kolejne widmo, czyli Hetman, przyszło do Pana Młodego. Franciszek Ksawery Branicki zawiązał konfederację targowicką przeciwko Konstytucji 3 maja, przez co symbolizuje zdradę narodu. Duch uświadomił Lucjanowi Rydlowi, że żeniąc się z chłopką, zdradził własną grupę społeczną, czyli inteligencję. Wyspiański pokazuje tym samym różnice i podziały między chłopstwem a inteligencją.

Duchy w *Weselu* pokazują więc bohaterom ich wady, na przykład Poeta ma skłonność do pesymizmu, a jego teksty nie budzą narodu do czynu. Pan Młody nie dostrzega za to wad życia na wsi. Oba brakuje także determinacji i odwagi, by wziąć odpowiedzialność za sprawę narodową, stając na czele powstania. Inne zjawy ukazują negatywne cechy chłopów, takie jak porywczność i kłótniwość. Dramat Wyspiańskiego nie tylko krytykuje wady narodowe Polaków - ale też zachęca do zmiany na lepsze.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Podobną rolę odgrywają duchy w II części *Dziadów* Adama Mickiewicza. Podczas obrzędu Guślarz przywołuje dusze grzeszników. Ich zadaniem jest pokazanie zgromadzonemu wartości, którymi powinien kierować się każdy człowiek. W utworze pojawia się historia Widma Złego Pana. Mężczyzna był za życia okrutnym i bezlitosnym dziedzicem wsi. Na przykład ukarał człowieka, który głodował od kilku dni i zerwał jabłko z sadu Złego Pana. Dziedzic pozostawił też samotną matkę z dzieckiem na mrozie, gdzie wkrótce zamarzli. Przez to Widmo Złego Pana cierpi teraz pośmiertne męki. Duch w symboliczny sposób pokazuje więc zgromadzonemu, że każde zło musi zostać ukarane. W dramacie pojawiają się także inne zjawy, na przykład Zosia, Józio i Rózia. Wszystkie opowiadają o swoim życiu i karach za złamanie określonych zasad moralnych.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Przejdę do podsumowania. Uważam, że widma i zjawy w symboliczny sposób pokazują bohaterom literackim ich błędy. Pragną skłonić ludzi do zmiany postępowania, przywrócić moralność. Duchy w *Weselu* Wyspiańskiego ukazują wady narodowe Polaków, na przykład ich skłonność do kłótni, brak wiary w siebie czy przekonanie o wyjątkowości danej grupy społecznej. Celem tych nadprzyrodzonych postaci jest ukazanie, że chłopci i inteligencja nie mogą się porozumieć ze względu na własne słabości i uprzedzenia. Z kolei widma z II części *Dziadów* objawiają się zgromadzonemu, żeby przestrzec ich przed niemoralnym zachowaniem i udowodnić, że nie ma winy bez kary.